

MÛCİZELER

St. Thomas AQUINAS / Dr. H. İbrahim BULUT***

Şimdi, Tanrının varlıkta (sebeup ve sonuçları tabii bir nizam içinde) tesis ettiğinden dolayı, hususî sebepler ve kendisi tarafından tesis edilen nizamdan bağımsız olarak Allah'ın varlıkta bir sonuç meydana getirmesinin bu nizamda bir değişiklik olmaksızın yapılamayacağı söylenirse, bu itiraz varlıkların birçok tabiatları sebebiyle reddedilebilir. Çünkü Allah tarafından mahlukata zorunlu olarak uygulanan nizam, alışılmış bir tarzda, ekseriyetle hallerde ve mahlukatta meydana gelen şeye dayanmaktadır. Fakat varlıktaki bu nizam dâimî de değildir. Gerçekten bazı tabii sebepler kendi sonuçlarını aynı tarzda meydana getirirler, fakat her zaman böyle işlemeyebilir. Bazen, gerçekten çok nadir de olsa, tabiatın bir insanda altıncı bir parmağın meydana gelmesine sebep olması gibi, ya bir amilin gücündeki noksanlık sebebiyle veya maddenin uygun olmayan durumu ya da daha güçlü bir failin etkisi sebebiyle bir hadise farklı bir şekilde meydana gelebilir. Bununla birlikte Allah'ın takdir ettiği nizam bu tür olaylar sebebiyle sona ermez veya değişikliğe uğramaz. Gerçekten genellikle meydana gelen hadiselerle dayanan tabii nizam ilâhî takdire bağlı olarak bazen değişebilir. Böylece eğer yaratılmış güç/kudret manasıyla birlikte, ilâhî takdirde her hangi bir değişiklik olmaksızın tabii nizam alışılmış olan şeyden nadiren meydana gelen şeye doğru değiştirilirse, o zaman, Allah tarafından tabii olarak mahlukata uygulanan nizamdan farklı olarak, O'nun takdirine yönelik haklarına dokunmaksızın bazı zamanlarda bir tesir meydana gelebilir. Gerçekten Allah kendi kudretini açıkça göstermek için bunu zaman zaman yapar. Çünkü Allah'ın kudretini göstermesinin en iyi yolu budur. Öyle ki bütün tabiat ilâhî iradenin konusudur. O halde Allah zaman zaman tabiat düzeninin dışında bazı şeyler yapabilir. Gerçekten bu durum, varlıkların nizamının tabii gereklilik (zorunluluk) sebebiyle değil ama hür iradesi vasıtasıyla Allah'tan kaynaklandığını açıkça ortaya koyar.

Ancak Allah'ın varlıkta tesis ettiği nizamın dışında zaman zaman bazı şeyler yapmasına rağmen genel olarak O'nun tabiatın zıddına bir şey yapmayacağını da akılda tutmak gerekir.

Ayrıca sanat eserlerinin bir sanatçıyla alakalı olması gibi, bütün mahlukat Allah ile bağlantılıdır. Bu sebeple bütün kainat Tanrıya ait bedîhî bir aklın meydana getirdiği bir sanat eseri gibidir. Bununla birlikte, sanatçı kendi eserine ilk şeklini verdikten sonra bile onun üzerinde farklı bir tarzda çalışma durumunda

* St. Thomas Aquinas (1225-1274), milattan önce dördüncü asırda yaşamış Aristo'dan milâdî on yedinci asırda yaşayan Descartes'e kadar Batı felsefesi tarihindeki en önemli filozoftur. O, mufassal tartışmalarla desteklenmiş pagan felsefe ve bilimine duyarlı sistematik bir Hıristiyan felsefesi geliştirmiştir. Bu seçme metin, Vernon J. Bourke tarafından *On the Truth of the Catholic Faith* (New York, Doubleday and Co., 1956) adı altında tercüme edilen *Summa Contra Gentiles*'den alınmıştır. (Biz bu metni, *Miracles*, (ed. Richard Swinburne), London 1989, ss.19-22'den aldık, trc.)

** Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Mezhepler Tarihi ABD Arş.Gör.Dr.

kalırsa, bu durum bir sanatçının temel özelliklerine aykırı değildir. O vakit, tabiatın gidişatında adet edinilmiş olandan farklı bir şekilde tabii olarak Allah olayları yaratırsa, bu durum tabiatın zıddına değildir.

Eşyaya vazeden nizamdan ayrı, zaman zaman ilâhî bir tarzda meydana gelen şeyler genel olarak “Mûcize” diye isimlendirilmektedirler. Çünkü belli bir hadisenin sonucunu gördüğümüz fakat sebebini bilmediğimiz zaman, bazı olağanüstü hadiseler hayran kalırız. Zira aynı hadise bazı zamanlarda bir takım insanlar tarafından bilinir ve bazıları tarafından da bilinemez. Sonuç olarak, insanlardan bazıları aynı anda bir etki görür ve ona hayran kalırlar. Fakat diğer bazı kimseler ise söz konusu olaydan etkilenmezler. Örneğin, gök bilimcisi güneş tutulmasına şahit olduğunda şaşırmaz, çünkü onun sebebini bilmektedir. Fakat bu bilimden habersiz olan bir kimse aynı olay karşısında hayretler içinde kalır. Çünkü o, güneş tutulmasının sebebini bilmemektedir. Aynı şekilde belli bir olay, bir kimseye olağanüstü gelebilir, fakat başka bir kimse için böyle olmayabilir. Bu yüzden sebebi tamamen gizli kalan bir hadise, belli bir şarta bağlı olmaksızın hârikulâdedir ve bu isim yani mûcize ismi, bir şahısla veya başka bir şeyle alakalı olmayıp “kendi içinde hârikulâde ile dolu olan şey fikrini verir”. Şimdi kesin olarak söylemek gerekirse, insanlardan gizli kalan sebep Tanrıdır. Gerçekten hayatın şu anki formunda Tanrının mahiyetinin zekâ ile kavranamayacağını yukarıda ispat ettik.¹ Gerçekten bu olaylar, varlık aleminde uygulanan genel nizamın yanı sıra ilâhî kudret tarafından yapılan hârikulâde hadiseler diye isimlendirilmiş olmalıdır.

Şimdi, bu mûcizelerin çeşitli derece ve türleri vardır. Gerçekten mûcizeler arasındaki en üst derece, asla tabiatın yapamayacağı, fakat Tanrı tarafından gerçekleştirilenlerdir. Burada, iki gök cisminin çarpışması, güneşin kendi rotasında ters yönde dönmesi veya durması, denizin tamamen yarılıp insanların geçebileceği bir yolun ortaya çıkması örnekleri verilebilir. Öyle ki bu hadiseler arasında bile bir nizam gözlenmiş olabilir. Çünkü Tanrının yaptığı şeyler ne kadar büyük ve tabiatın kapasitesinden ne kadar çok uzak meydana gelirlerse mûcize de o kadar büyük olur. Şu halde, güneşin kendi rotasında ters istikamette dönmesi denizin ikiye yarılmış olmasından daha büyük bir mûcizedir.

Sonra mûcizeler arasındaki ikinci derece ise, Tanrının yaptığını -bir düzen içinde olmasa da- tabiat da yapabilir. Öyle ki bu hadiseler, bu şartlar içinde değil ama tabiatta meydana gelebilecek şeylerdir. Bir hayvanın yaşaması, görmesi ve yürümesi tabiatın bir işidir. Fakat öldükten sonra dirilme, kör olduktan sonra tekrar görme, kol ve bacaklara felç indikten sonra tekrar yürümesi gibi olağanüstü hadiseler tabiatın yapamayacağı şeyler değildir. Fakat Allah zaman zaman böyle mûcizevi şeyler yapmaktadır. Mûcizelerin bu dereceleri arasındaki seviye çok açıktır. Yapılan şey göz önünde bulundurulduğunda tabiatın kapasitesi bunu yapmaktan oldukça uzaktır.

Şimdi mûcizelerin üçüncü derecesi ise Tanrının tabiatın işlemesi sebebiyle yaptığı şeydir. Fakat bu, tabiat kurallarının işleyişinin dışında gerçekleşir. Örneğin bir kimse, tabii olarak ateşten kaynaklanan bir hastalıktan ilâhî güç vasıtasıyla kurtulmuş olabilir ve tabiat kanunlarının işleyişinden bağımsız olarak yağmur yağabilir.

Bu durum mûcizelerin sadece Allah tarafından yaratılabileceğini gösterir.

Gerçekten, belli bir nizamla sınırlandırılmış her şey, o nizamın dışında işleyemez. Fakat yaratılmış olan her şey, Allah'ın eşyaya vazettiği nizam altında yaratılmıştır. Böylece, hiçbir mahluk bu nizamın dışında iş görmez. İşte bunlar, Mûcizeler yapmak anlamına gelen şeylerdir.

Tekrar ifade etmek gerekirse, her hangi bir sınırlı güç muayyen bir sonuç meydana getirirse, -her ne kadar bu gücü anlamayan bazı kimseler için harikulade bir durum olabilirse de,-bu bir mûcize değildir.

¹ Burada *Summa Contra Gentiles* 3, 47 ye bir atıf vardır.

Örneğin, mıknatısın demiri çekmesi veya bazı küçük balıkların gemiye engel olması cahil insanlara hayret verici gözükebilir. Fakat her mahlukun gücü, bazı sınırlı etki veya belli sonuçlarla mahduttur. Bu yüzden, her hangi bir mahlukun gücü vasıtasıyla yapılan her ne ise, -bu durum söz konusu mahlukun gücünü kavrayamayan bir kimseye hayranlık uyandırıcı gelse bile- bu açık bir şekilde mûcize diye isimlendirilemez. Fakat sonsuz ve idrak edilemez olan ilâhî kudret vasıtasıyla yapılan şey gerçek mûcizedir.